



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 5/2022-46

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Margarétou Chlebovou, Pod Vtáčnikom 3, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 143/1998 takto

### r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 143/1998 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 143/1998 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **9 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **493,10 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

### O d ô v o d n e n i e :

#### I.

#### Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. októbra 2021 a doplnenou 9. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj svojho práva

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 143/1998 (ďalej len „napadnuté konanie“) a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 515/2015 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“). Navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní a krajskému súdu konať v napadnutom konaní krajského súdu bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadost'učinenie spolu v sume 23 000 eur a náhradu trov konania na účet jej právnej zástupkyne.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 5/2022 z 30. marca 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v časti, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej doplnenia a vyžiadaného spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovateľka je žalovanou sporovou stranou v konaní o určenie neplatnosti právnych úkonov vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 C 143/1998. Žaloba bola okresnému súdu doručená 15. apríla 1998.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 7 C 143/1998 z 12. novembra 2014 žalobu zamietol. Po odvolaní žalobkyne krajský súd uznesením č. k. 7 Co 515/2015 z 28. júna 2017 prvoinštančný rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti, keďže okresný súd sa riadne nevysporiadal s prijatými závermi.

5. Rozsudkom č. k. 7 C 143/1998 z 24. septembra 2021 okresný súd žalobu opätovne zamietol. Proti tomuto rozsudku okresného súdu podala žalobkyňa 11. októbra 2021 odvolanie, ktoré doručoval okresný súd sťažovateľke na vyjadrenie a následne po jeho doručení požiadal žalobkyňu o stanovisko k vyjadreniu sťažovateľky. Dňa 13. decembra 2021 bolo súdu doručené vyjadrenie žalobkyne, ktoré súd zaslal sťažovateľke. Sťažovateľka 31. januára 2022 doručila okresnému súdu ďalšie vyjadrenie, ktoré súd zaslal protistrane.

## **II.**

### **Argumentácia sťažovateľky**

6. Podľa názoru sťažovateľky nie je konanie v jej právnej veci natoľko skutkovo či právne náročné, aby v ňom ani po takmer 24 rokoch okresný súd právoplatne nerozhodol. Sťažovateľka uvádza, že svojím konaním nijako neprispela k zbytočným prietahom, za ktoré nesú výlučnú zodpovednosť všeobecné súdy, keďže ich postup je poznamenaný dlhodobou neodôvodnenou nečinnosťou, ako aj nesústredenou činnosťou, čím dochádza k porušovaniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

### **III.**

#### **Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky**

7. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril podaním č. k. Spr. 92/2022 z 10. marca 2022, ktorého súčasťou je i vyjadrenie zákonného sudcu, v ktorom uviedol chronologický prehľad úkonov okresného súdu v napadnutom konaní výlučne v období, keď mu bola právna vec pridelená ako zákonnému sudcovi, teda po 20. máji 2021.

8. Písomným podaním č. k. Spr. 92/2022 z 21. apríla 2022 okresný súd oznámil, že nevyužíva možnosť doplniť svoje vyjadrenie k ústavnej sťažnosti.

9. Sťažovateľka nevyužila možnosť podať repliku.

### **IV.**

#### **Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti**

10. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľky tvorí námietka, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré nie je ani po 24 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené, došlo k vzniku zbytočných prietáhov takej intenzity, ktoré odôvodňujú vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) je naplnené až právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98).

13. V praxi sa vyskytujú aj prietahy, ku ktorým dochádza až po vydaní rozhodnutia, pretože síce už bolo v konaní rozhodnuté, avšak rozhodnutie nebolo sťažovateľovi doručené, resp. nenadobudlo právoplatnosť. Je preto potrebné skúmať aj dĺžku konania, ktoré nebolo právoplatne skončené, hoci prípadne už mohlo byť vo veci rozhodnuté (rozsudky ESLP vo veciach Zarembová proti Slovenskej

republike z 23. 11. 2010, bod 19, Sirotňák proti Slovenskej republike z 23. 12. 2010, bod 28, Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, bod 18).

14. Ústavný súd teda akcentuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“ (III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

16. Z judikatúry ústavného súdu však vyplýva tiež to, že v prípade extrémnych prietahov (prietahy, ktoré možno počítať v desiatkach rokov) už uvedené faktory strácajú význam, pretože ani právne či skutkovo najnáročnejšie spory nesmú trvať takú dlhú dobu, ktorá už predstavuje podstatnú časť ľudského života. Ústavný súd už mnohokrát vyslovil, že „oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou“ (pozri nález sp. zn. II. ÚS 17/2019, bod 32 a tam citované rozhodnutia) a že dĺžka konania počítaná v desiatkach rokov je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a už sama osebe je spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva účastníka takého konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 52/01, I. ÚS 582/2015, III. ÚS 169/2017, II. ÚS 17/2019).

17. Európsky súd pre ľudské práva v obdobných prípadoch konštatoval, že vo výnimočných prípadoch môže byť príliš dlhé trvanie súdneho konania považované za zásah do práva na prístup k súdu a neodôvodnená absencia konečného rozhodnutia počas obzvlášť dlhého obdobia môže predstavovať až odmietnutie spravodlivosti (rozsudok vo veci Vassilios Athanasiou a ďalší proti Grécku z 21. 12. 2010, č. 50973/08, § 52).

18. V súvislosti s ústavným prieskumom postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisového materiálu zistil, že konanie v uvedenej veci začalo podaním žaloby 15. apríla 1998, v poradí druhé meritórne rozhodnutie bolo okresným súdom prijaté 24. septembra 2021, no toto rozhodnutie nie je v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatné a konanie tak nie je ani po 24 rokoch právoplatne skončené. Predmetnú dĺžku konania je možné považovať už *prima facie* za extrémnu a za absolútne ústavne neakceptovateľnú

a neospravedliteľnú (neobhájiteľnú) a sama osebe je dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to bez potreby bližšieho skúmania konkrétneho priebehu konania. Vzhľadom na takúto extrémnu dĺžku konania nepovažoval ústavný súd za potrebné hodnotiť ani tri východiskové kritériá pre posúdenie toho, či v danom prípade došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu. K predĺženiu konania prispel samotný okresný súd okrem iného i tým, že jeho rozsudok z 12. novembra 2014 bol 28. júna 2017 zrušený odvolacím súdom z dôvodu nepreskúmateľnosti a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Uvedené svedčí o neefektívnom a nesústreďenom postupe okresného súdu, aj keď ústavný súd uznáva, že obdobie (takmer 2 roky), počas ktorého sa vec nachádzala na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o podanom odvolaní, nemožno priamo pripísať na ťarchu okresného súdu.

19. Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k vzniku zbytočných prietáhov, a tým k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

## V.

### **Prikázanie vo veci konať a priznanie finančného zadosťučinenia**

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

22. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov, pretože ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené (bod 2 výroku rozhodnutia).

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

25. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

26. Sťažovateľka si v ústavnej sťažnosti žiada priznať od okresného súdu primerané finančné zadostučinenie 20 000 eur vzhľadom na dlhodobý stav právnej neistoty.

27. Pri určení primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na konštatované zbytočné prieskumy, neodôvodnenú nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu, berúc do úvahy extrémnu dĺžku napadnutého konania a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúci na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadostučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie 9 000 eur sťažovateľke za primerané finančné zadostučinenie (bod 3 výroku rozhodnutia).

29. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadostučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadostučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadostučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

## **VI.**

### **Trovy konania**

30. Sťažovateľka si uplatnila náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním právnu zástupkyňou.

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2021, ktorá bola 1163 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2022. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2022 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 193,83 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 11,63 eur (§ 16 ods. 3

vyhlášky) predstavuje sumu 205,46 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2022, t. j. za dva úkony 410,92 eur. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, uvedená suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešnej sťažovateľke náhradu trov konania v sume 493,10 eur (bod 4 výroku rozhodnutia).

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 1. júna 2022**

**Jana Laššáková**  
**predsedníčka senátu**